

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ (นายสมโพธิ หรือสมโภชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๖๘๔/๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

สรุปข้อเท็จจริง

๑. พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดียาเสพติด ๒ เป็นโจทก์ฟ้อง นายวิเชียร กระจ่างจันทร์ ที่ ๑ นายสมโพธิ หรือสมโภชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล ที่ ๒ ผู้ร้องและนายสุทัศน์ คำแก้ว ที่ ๓ เป็นจำเลย ต่อศาลอาญา ในฐานความผิดร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีน ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๕๓๔/๒๕๕๑ คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาโดยโจทก์ยื่นคำร้อง ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอุรุพงษ์ เลขที่บัญชี ๑๕๕-๐-๖๕๕๖๒-๕ พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว ของนายสมโพธิ ๑ ผู้ร้อง ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๑ มาตรา ๒๒ อายัดไว้เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๑

๒. นายสมโพธิ ผู้ร้อง ได้ยื่นคำร้อง ต่อศาลอาญาคัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์สินที่โจทก์ยื่นสรุปว่า เงินฝากในบัญชีสะสมทรัพย์ดังกล่าว ผู้ร้องยืมมาจากมารดา เพื่อนำมาวางประกันและวางคาวนรถยนต์แท็กซี่ ไม่ได้เป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งยังไม่มีคำพิพากษาว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิด หรือไม่ อีกทั้งตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัดไว้นั้น ไม่อาจถูกเปลี่ยนแปลงโยกย้ายหรือทำลายหลักฐาน อันจะเข้าข้อสันนิษฐานของพระราชบัญญัติมาตรการ

ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ นอกจากนี้ ยังเป็นเพียงทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าจะอาจได้มาเนื่องจากการกระทำผิดเท่านั้น อีกทั้งการอ้างใช้มาตรการดังกล่าว เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ หมวดที่ ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๓

๓. ศาลอาญามีคำสั่งลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๒๒/๒๕๔๒ ให้ริบเงินฝากสะสมทรัพย์สิน ชื่อบัญชีนายสมโพธิ ทดมงคล พร้อมดอกเบี้ยตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่ง โดยมีประเด็นข้อกฎหมายว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นการจำกัดสิทธิของปวงชนชาวไทยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับยกคำร้องโจทก์และเพิกถอนคำสั่งริบทรัพย์สิน

๔. ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๓ พิพากษายืน สรุปเฉพาะประเด็นพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ได้ความว่า ศาลอุทธรณ์เห็นว่า แม้มาตรการริบทรัพย์สินในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะมีบทบัญญัติบางประการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องทรัพย์สิน แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติของกฎหมายพิเศษที่ออกใช้บังคับโดยชอบ มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายทั่วไป มิได้ใช้บังคับเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะผู้ร้อง อันเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่บัญญัติให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๕. ผู้ร้องฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยมีประเด็นข้อกฎหมาย สรุปว่าการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดรัฐธรรมนูญ แต่ใช้บังคับได้นั้น ผู้ร้องมิอาจเห็นพ้องด้วย แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ จะให้กระทำได้ในเรื่องการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยมีกฎหมายเฉพาะเท่านั้น แต่การจำกัดสิทธิตามกฎหมายจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ผู้ร้องจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๒๕ ใช้บังคับได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๘

๖. ศาลฎีกาพิจารณาแล้วมีรายงานกระบวนการพิจารณา สรุปว่า โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสาม ฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนโดยฝ่าฝืน

ต่อกฎหมาย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ริบเงินฝากในบัญชีเงินฝาก
สะสมทรัพย์ของผู้ร้องพร้อมดอกเบี้ยให้ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓
มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๑ ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้าน ศาลชั้นต้นได้สวนแล้วมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน
ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผู้ร้องฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่าในชั้นอุทธรณ์ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่าพระราช
บัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒
มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘
แต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ผู้ร้องจึงฎีกาขึ้นมาด้วยว่าคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์
ดังกล่าวไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ฎีกาของผู้คัดค้านดังกล่าวเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาล
รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง
ประกอบมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ จึงให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็น
ของผู้ร้องไปตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ และในชั้นนี้ให้จำหน่ายคดี
จากสารบบความของศาลฎีกาไปก่อน

๗. สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ
ตรวจคำร้องแล้วมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ
ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๘. เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติดส่งผู้แทนมาชี้แจงในประเด็นของการสั่งยึดอายัด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ
การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ และบทบัญญัติอื่น
ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนายณรงค์ รัตนานุกูล ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด และนายสุนทร
วินัยบดี ผู้อำนวยการส่วนเลขานุการ สำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด ผู้แทนสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า

คดียาเสพติด เป็นคดีที่ค่อนข้างมีผลกระทบต่อปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม เป็นอย่างยิ่ง กระบวนการค้ายาเสพติดมีองค์ประกอบหลักอยู่ ๓ ประการ ประการแรกคือ ตัวคนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประการที่สองคือ ตัวยาเสพติดซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำความผิด ประการที่สามคือ ทรัพย์สินเป็นตัวที่สำคัญซึ่งแต่เดิมนั้นเราไม่เคยดำเนินการ เราดำเนินการเฉพาะตัวคนกับยาเสพติด แต่ตัวทรัพย์สินนั้นเรายังไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะว่าเราเพียงแต่จับเฉพาะหรือว่าริบทรัพย์สินเฉพาะในคดียาเสพติดนั้นๆ หรือในกรณีถ้ามีการซื้อขายยาเสพติดกันเงินจำนวนดังกล่าวก็ยากที่จะไปริบมาได้เพราะการทำความผิดค่อนข้างที่จะมีการปกปิด จึงเป็นปัญหาอย่างมาก ซึ่งตัวจำนวนเงินนี้เองที่เป็นมูลเหตุชักจูงใจที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากบุคคลที่คิดจะค้ายาเสพติดหวังที่จะได้เงิน

เมื่อมีการสั่งตรวจสอบทรัพย์สินก็จะมีการยึดอายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเพื่อไม่ให้โอนหรือยกย้ายไป ในกรณีเดียวกันพนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะทำหน้าที่คล้ายๆ กับพนักงานสอบสวนโดยเป็นลูกมือของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และยังมีผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ อีกคือ มีอัยการสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมบังคับคดี อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร และผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และเลขาธิการ ปปส. เป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่า ทรัพย์สินของบุคคลที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ โดยจะมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่คอยรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่างๆ ทางคณะกรรมการก็จะตรวจสอบและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของผู้ที่ทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ มีการวิเคราะห์ฐานะทางบัญชีต่างๆ โดยจะพิจารณาประกอบโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลใช้เป็นประโยชน์ในการที่จะได้สวนว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่โดยดูว่าประเด็นที่หนึ่ง บุคคลนั้นเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนหรือไม่ และประเด็นที่สอง จะต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินที่บุคคลนั้นได้มาหรือมีอยู่นั้นเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริตหรือไม่ คณะกรรมการจะใช้หลักเกณฑ์ทั้งสองประการนี้พิจารณาคบคู่กันไป ซึ่งกรณีที่มีอยู่หลายคดีที่ศาลพิจารณาแล้วพบว่าในกรณีที่บุคคลนั้นถึงจะเคยเกี่ยวข้องกับการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ทรัพย์สินบางรายการของเขาได้มาโดยสุจริต อย่างเช่น เขาอาจจะได้รับโอนมาจากบิดามารดาได้รับโอนมาโดยทางมรดก หรือบุคคลอื่นให้โดยสุจริต ซึ่งกรณีดังกล่าวศาลจะสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นให้กับผู้ถูกตรวจสอบหรือจำเลยไป คือจะไม่ริบทุกอย่างที่ผู้ทำความผิดถูกยื่นคำร้องต่อศาล ในประเด็นที่ว่าจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่าไม่น่าที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากการดำเนินการนั้นเราดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ บุคคลที่จะอ้างสิทธิได้นั้นคงจะต้องเป็นผู้บริสุทธิ์ ถ้าเป็นผู้กระทำความผิดก็จะต้องถูกจำกัดสิทธิบางอย่างเพื่อที่จะไม่ให้ไปกระทบถึงประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งใช้สิทธิของตนเองโดยสุจริต เพราะว่าปัญหาเสพติดนั้นเป็นปัญหาที่กระทบต่อสังคมค่อนข้างที่จะรุนแรงมาก

ข้อวินิจฉัย

๑. ประเด็นเบื้องต้นว่า จะสมควรรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ เห็นว่า ศาลฎีกาได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ตามทางการมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เห็นควรรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๒. มีประเด็นตามคำร้องว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๖ แล้ว เห็นว่า เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบใช้กำลังใหม่ทดแทนเป็นส่วนตัว หากในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ คณะกรรมการผู้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด มิได้เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า ทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ ผู้ร้อง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันควรรับหรือไม่ มาตรา ๒๖ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะต้องใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๖ ดังกล่าว

๓. มีประเด็นตามคำร้องที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย ๔ ประเด็น ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีคำตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ถ้าไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี และว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว

มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลได้ส่วนหากคดีมีมูลว่าบรรดาทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ถึงการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เห็นว่า การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐ โดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ ที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้น เป็นการใช้อำนาจโดยใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ หรือไม่ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่นที่จะให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราว หรือไม่ การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา ๒๒ มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจตามอำเภอใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้ แต่อย่างไร

ส่วนการใช้อำนาจโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕ นั้น ศาลใช้อำนาจทำการได้ส่วนว่า คดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และใช้อำนาจในการวินิจฉัยมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การใช้อำนาจของศาลตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕ เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีแก่คู่ความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย การจะให้เกิดความยุติธรรมได้นั้นศาลก็ย่อมจะต้องใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เป็นอย่างยิ่ง และโดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อยู่แล้ว การใช้อำนาจของศาลตามมาตรา ๒๕ ไม่ได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีเสียไปแต่อย่างใด ฉะนั้นบทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๓.๒ ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ด้วยความเสมอภาคในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ ถือได้ว่าได้ให้ความเสมอภาคในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา ๒๒ มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่ง มีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ แม้จะได้กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับความฝ้ายจำเลยหรือฝ้ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติมาตรา ๒๕ ได้ให้ความเสมอภาคในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกันแล้ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

๓.๓ ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นกรณีที่ใช้บังคับในคดีอาญา ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ นั้น ไม่ได้เป็นการกระทำที่ถือได้ว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้กระทำความผิดแล้ว และที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพื่อศาลจะได้

วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา คำสั่งรับทรัพย์สินเป็นการมุ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อตัวบุคคลเสมือนผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

๓.๔ ประเด็นที่ ๔ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และการสืบมรดก ย่อมได้รับความคุ้มครอง ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ นั้นพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ แม้มาตรา ๒๕ จะเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลได้สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบหากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้องทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิม ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ซึ่งสิทธิในทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นของบุคคลใด บุคคลนั้นก็ได้รับความคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ด้วยอาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ